

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē bālakāṇḍē

॥ śrīrāmājanana sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ śrīrāmajanana sargaḥ ॥

nirvṛttē tu kratau tasmin hayamēdhē mahātmanaḥ |
pratigrhyāmarā bhāgān pratijagmuryathāgatam || 1 ||

samāptadīkṣāniyamaḥ patnīgaṇasamanvitaḥ |
pravivēśa purīṃ rājā sabhṛtyabalavāhanaḥ || 2 ||

yathārhaṃ pūjitāstēna rājñā vai pṛthivīśvarāḥ |
muditāḥ prayayurdēśān praṇamya munipuṅgavam || 3 ||

śrīmatāṃ gacchatāṃ tēṣāṃ svagrāhāṇi purāt tataḥ |
balāni rājñāṃ śubhrāṇi prahr̥ṣṭāni cakāśirē || 4 ||

gatēṣu pṛthivīśēṣu rājā daśarathaḥ punaḥ |
pravivēśa purīṃ śrīmān puraskṛtya dvijōttamān || 5 ||

sāntayā prayayau sārdhamṛṣyaśṛṅgaḥ supūjitaḥ |
anvīyamānō rājñā'tha sānuyātrēṇa dhīmatā || 6 ||

ēvaṃ viśṛjya tān sarvān rājā sampūrṇamānasaḥ |
uvāsa sukhitastatra putrōtpattiṃ vicintayan || 7 ||

tatō yajñē samāptē tu ṛtūnāṃ ṣaṭ samatyayuh |
tataśca dvādaśē māsē caitrē nāvamikē tithau || 8 ||

nakṣatrē'ditidaivatyē svōccasaṃsthēṣu pañcasu |
grahēṣu karkaṭē lagnē vākpatāvindunā saha || 9 ||

prōdyamānē jagannāthaṃ sarvalōkanamaskṛtam |
kausalyājanayad rāmaṃ divyalakṣaṇasaṃyutam || 10 ||

viṣṇōrardhaṃ mahābhāgaṃ putramaikṣvākunandanam |
lōhitākṣaṃ mahābāhuṃ raktōṣṭhaṃ dundubhisvanam || 11 ||

kausalyā śuśubhē tēna putrēṇāmitatējasā |
yathā varēṇa dēvānāmaditirvajrapāṇinā || 12 ||

bharatō nāma kaikēyyāṃ jajñē satyaparākramaḥ |
sākṣād viṣṇōścaturbhāgaḥ sarvaiḥ samuditō guṇaiḥ || 13 ||

atha lakṣmaṇaśatrughnau sumitrājanayat sutau |
vīrau sarvāstrakuśalau viṣṇōrardhasamanvitau || 14 ||

puṣyē jātastu bharatō mīnalagnē prasannadhīḥ |
sārpē jātatau tu saumitrī kulīrē'bhyuditē ravau || 15 ||

rājñāḥ putrā mahātmānaścatvārō jajñirē pṛthak |
guṇavantō'nurūpāśca rucyā prōṣṭhapadōpamāḥ || 16 ||

jaguḥ kalaṃ ca gandharvā nanṛtuścāpsarōgaṇāḥ |
dēvadundubhayō nēduḥ puṣpavṛṣṭiśca khāt patat || 17 ||

utsavaśca mahānāsīdayōdhyāyāṃ janākulaḥ |
rathyāśca janasambādhā naṭanartakasaṅkulāḥ || 18 ||

gāyanaiśca virāviṇyō vādanaśca tathāparaiḥ |
virajurvipulāstatra sarvaratnasamanvitāḥ || 19 ||

pradēyāṃśca dadau rājā sūtamāgadhavandinām |
brāhmaṇēbhyō dadau vittaṃ gōdhanāni sahasraśaḥ || 20 ||

atītyaikādaśāhaṃ tu nāmakarma tathākarōt |
jyēṣṭhaṃ rāmaṃ mahātmānaṃ bharataṃ kaikayīsutam || 21 ||

saumitriṃ lakṣmaṇamiti śatrughnamaparaṃ tathā |
vasiṣṭhaḥ paramaprītō nāmāni kurutē tadā || 22 ||

brāhmaṇān bhōjayāmāsa pauraṅjanapadānapi |
adadad brāhmaṇānāṃ ca ratnaughamamalaṃ bahu || 23 ||

tēṣāṃ janmakriyādīni sarvakarmāṅyakārayat |
tēṣāṃ kēturiva jyēṣṭhō rāmō ratikaraḥ pituḥ || 24 ||

babhūva bhūyō bhūtānāṃ svayambhūriva sammataḥ |
sarvē vēdavidāḥ śūrāḥ sarvē lōkahitē ratāḥ || 25 ||

sarvē jñānōpasampannāḥ sarvē samuditā guṇaiḥ |
tēṣāmapi mahātējā rāmaḥ satyaparākramaḥ || 26 ||

iṣṭaḥ sarvasya lōkasya śasāṅka iva nirmalaḥ |
gajaskandhēśvapṛṣṭhē ca rathacaryāsu sammataḥ || 27 ||

dhanurvēdē ca nirataḥ pituḥ śusrūṣaṇē rataḥ |
bālyāt prabhṛti susnigdho lakṣmaṇō lakṣmivardhanaḥ || 28 ||

rāmasya lōkarāmasya bhrāturjyēṣṭhasya nityaśaḥ |
sarvapriyakarastasya rāmasyāpi śarīrataḥ || 29 ||

lakṣmaṇō lakṣmisampannō bahiḥprāṇa ivāparaḥ |
na ca tēna vinā nidraṃ labhatē puruṣōttamaḥ || 30 ||

mṛṣṭamannamupānītamaśnāti na hi taṃ vinā |
yadā hi hayamārūḍhō mṛgayāṃ yāti rāghavaḥ || 31 ||

athainaṃ prṣṭhatō'bhyēti sadhanuḥ paripālayan |
bharatasyāpi śatrughnō lakṣmaṇāvarajō hi saḥ || 32 ||

prāṇaiḥ priyatarō nityaṃ tasya cāsīt tathā priyaḥ |
sa caturbirmahābhāgaiḥ putrairdaśarathaḥ priyaiḥ || 33 ||

babhūva paramaprītō dēvairiva pitāmahaḥ |
tē yadā jñānasampannāḥ sarvē samuditā guṇaiḥ || 34 ||

hrīmanthaḥ kīrtimantaśca sarvajñā dīrghadarśinaḥ |
tēṣāmēvamprabhāvāṇāṃ sarvēṣāṃ dīptatējasām || 35 ||

pitā daśarathō hr̥ṣṭō brahmā lōkādhipō yathā |
tē cāpi manujavyāghrā vaidikādhyayanē ratāḥ || 36 ||

pitṛśuśrūṣaṇaratā dhanurvēdē ca niṣṭhitāḥ |
atha rājā daśarathastēṣāṃ dārakriyāṃ prati || 37 ||

cintayāmāsa dharmātmā sōpādhyāyaḥ sabāndhavaḥ |
tasya cintayamānasya mantrimadhyē mahātmanaḥ || 38 ||

abhyāgacchanmahātējā viśvāmitrō mahāmuniḥ |
sa rājñō darśanākāṅkṣī dvārādhyakṣānuvāca ha || 39 ||

śīghramākhyāta māṃ prāptaṃ kauśikaṃ gādhiṇaḥ sutam |
tacchrutvā vacanaṃ tasya rājñō vēśma pradudruvuḥ || 40 ||

sambhrāntamanasaḥ sarvē tēna vākyēna cōditāḥ |
tē gatvā rājabhavanaṃ viśvāmitramṛṣiṃ tadā || 41 ||

prāptamāvēdayāmāsurṅpāyēkṣvākavē tadā |
tēṣāṃ tad vacanaṃ śrutvā sapurōdhāḥ samāhitaḥ || 42 ||

pratyujjagāma saṁhr̥ṣṭō brahmāṇamiva vāsavaḥ |
sa dr̥ṣṭvā jvalitaṁ dīptyā tāpasam saṁśitavratam || 43 ||

prahr̥ṣṭavadanō rājā tatō'rgghyamupahārayat |
sa rājñāḥ pratigr̥hyārgghyam śāstradr̥ṣṭēna karmanā || 44 ||

kuśalaṁ cāvyayaṁ caiva paryapṛcchannarādhipam |
purē kōśē janapadē bāndhavēṣu suhr̥tsu ca || 45 ||

kuśalaṁ kauśikō rājñāḥ paryapṛcchat sudhārmikaḥ |
api tē sannatāḥ sarvē sāmantā ripavō jitāḥ || 46 ||

daivaṁ ca mānuṣam caiva karma tē sādhvānuṣṭhitam |
vasiṣṭhaṁ ca samāgamyā kuśalaṁ munipuṅgavaḥ || 47 ||

ṛṣiṁśca tān yathānyāyamaṁ mahābhāga uvāca ha |
tē sarvē hr̥ṣṭamanasastasya rājñō nivēśanam || 48 ||

viviśuḥ pūjitāstēna niṣēduśca yathārhataḥ |
atha hr̥ṣṭamanā rājā viśvāmitraṁ mahāmuniṁ || 49 ||

uvāca paramōdārō hr̥ṣṭastamabhipūjayan |
yathāmṛtasya samprāptiryathā varṣamanūdakē || 50 ||

yathā sadṛśadārēṣu putrajanmāprajasya vai |
praṇaṣṭasya yathā lābhō yathā harṣō mahōdayaḥ || 51 ||

tathaivāgamaṁ manyē svāgataṁ tē mahāmunē |
kaṁ ca tē paramaṁ kāmam karōmi kimu harṣitaḥ || 52 ||

pātrabhūtō'si mē brahman diṣṭyā prāptō'si mānada |
adya mē sapphalaṁ janma jīvitam ca sujīvitam || 53 ||

yasmād viprēndramadrākṣaṃ suprabhātā niśā mama |
pūrvam rājarṣīśabdēna tapasā dyōtitaprabhaḥ || 54 ||

brahmarṣitvamanuprāptaḥ pūjyō'si bahudhā mayā |
tadadbhutamabhūd vipra pavitraṃ paramaṃ mama || 55 ||

śubhakṣētragataścāhaṃ tava sandarśanāt prabhō |
brūhi yat prārthitaṃ tubhyaṃ kāryamāgamaṃ prati || 56 ||

icchāmyanugṛhītō'haṃ tvadārthaṃ parivṛddhayē |
kāryasya na vimarśaṃ ca gantumarhasi suvrata || 57 ||

kartā cāhamaśēṣēṇa daivataṃ hi bhavān mama |
mama cāyamanuprāptō mahānabhyudayō dvija |
tavāgamanajaḥ kṛtsnō dharmāścānuttamō dvija || 58 ||

iti hṛdayasukhaṃ niśamya vākyaṃ
śrutisukhamātmavatā vinītamuktam |
prathitaguṇayaśā guṇairviśiṣṭaḥ
paramarṣiḥ paramaṃ jagāma harṣam || 59 ||

|| iti śrīrāmajanana sargaḥ samāptaḥ ||